

บทบรรณาธิการ

โลกของเราเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอยู่ตลอดเวลา แวดวงภาษาและวรรณกรรมของไทยก็ก้าวตามไปตลอดเวลาเช่นกัน จะเห็นได้ว่าการศึกษาด้านภาษาและวรรณกรรมไทยปัจจุบันได้นำแนวคิดแบบใหม่มาใช้วิเคราะห์ภาษาและวรรณกรรมได้อย่างน่าสนใจ การศึกษาหลายเรื่องเป็นการผสมข้อมูลเก่าเข้ากับวิธีคิดแบบสมัยใหม่ได้เป็นอย่างดี

ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน บทกวีของไทยก็ได้ปรับตัวตามสมัยและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกเช่นกัน ดังบทความเรื่อง **สำนึกทางสังคมในกวีนิพนธ์ไทยในกระแสโลกสมัยใหม่** ที่ชี้ให้เห็นว่ากวีไทยรุ่นใหม่ได้สะท้อนให้เห็นความขัดแย้งของสังคมไทยที่จะต้องตัดสินใจหรือเลือกกระหว่างมูลค่าทางเศรษฐกิจกับคุณค่าทางสังคมวัฒนธรรม ส่วนบทความเรื่อง **ความเป็นเมืองในกวีนิพนธ์ไทยร่วมสมัย** พบว่ากวีนิพนธ์ไทยร่วมสมัยได้นำเสนอภาพเมืองที่สัมพันธ์กับบริบททางสังคมตามช่วงเวลาเปลี่ยนแปลงไป กล่าวได้ว่าความเป็น “เมือง” ไม่ได้มีเฉพาะแง่ลบที่เป็นแหล่งรวมปัญหาของสังคม แต่ยังมีแง่บวกเพราะเมืองเป็นพื้นที่แห่งการต่อรอง เพื่อรองรับการประกอบสร้างอัตลักษณ์ที่หลากหลายของคนเมืองอีกด้วย

บทความเรื่อง **การแต่งกาศยยานี 11 ตามทัศนะของนายผี** เป็นบทความที่กล่าวถึงกวีรุ่นเก่าอย่างนายผี ที่นำกาศยยานี 11 มาแต่งร้อยกรองแนวเพื่อชีวิต การจัดสมดุลระหว่างรูปแบบทางศิลปะและเนื้อหา การให้ความสำคัญแก่ความคิดหรือเนื้อหา และสร้างสรรค์รูปแบบทางศิลปะให้เหมาะสมกับเนื้อหา ทำให้บทกวีของนายผีมีพลังในการปลุกเร้าความคิดและสร้างสำนึกของบุคคลต่อสังคม ทั้งยังมีอิทธิพลต่อกวีรุ่นหลังในการแต่งกาศยยานีแนวเพื่อชีวิตในสมัยต่อมา ส่วนบทความเรื่อง **หนังตะลุงเมืองเพชร: การศึกษาเชิงบทบาทหน้าที่** เป็นการศึกษาที่ใช้ข้อมูลท้องถิ่นภาคกลาง ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่านอกจากชาวบ้านจะใช้หนังตะลุงในการแก้บนแล้ว หนังตะลุงยังทำหน้าที่สำคัญคือให้การศึกษากับสังคมด้วยการให้ความรู้ ถ่ายทอดวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และปลูกฝังทัศนคติจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ทั้งยังมีบทบาทหน้าที่รักษามาตรฐานทางพฤติกรรมที่เป็นแบบแผนของสังคมด้วย

บทความเรื่อง **ความเชื่อที่สะท้อนจากชื่อเรือยาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** เป็นบทความที่ใช้ข้อมูลท้องถิ่นเช่นกัน ผู้เขียนเก็บข้อมูลชื่อเรือยาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือในพื้นที่ 10 จังหวัดของกลุ่มน้ำมูล – ชี ผลการศึกษาพบว่าชื่อเรือยาวสะท้อน

ให้เห็นความเชื่อของคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 ประการคือ ความเชื่อเกี่ยวกับผีसाงเทวดา ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา และความเชื่อเกี่ยวกับความเป็นสิริมงคล บทความที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาถิ่นอีกเรื่องหนึ่งคือ**ภาษาสะท้อนภาษาไทยถิ่นในสื่อมวลชน** บทความเรื่องนี้ผู้เขียนต้องการศึกษาว่าภาษาไทยถิ่นอยู่ในสถานะใดในสื่อมวลชน สื่อมวลชนได้เลือกใช้ภาษาไทยถิ่นเป็นเครื่องมือในการสื่อสารในรูปแบบใดบ้าง เมื่อพิจารณาภาษาสะท้อนภาษาไทยถิ่นและการสร้างอัตลักษณ์ พบว่าสื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญต่อการนำเสนอภาษาสะท้อนภาษาไทยถิ่นไปพร้อมกับการสร้างอัตลักษณ์ของคนในท้องถิ่นผู้ใช้ภาษาไทยถิ่นนั้น ๆ นอกจากนี้ยังพบการผลิตซ้ำวาทกรรมชุดเก่าในลักษณะการกดทับภาษาไทยถิ่นและผู้ใช้ภาษาไทยถิ่น ดังจะเห็นได้จากเนื้อหาสารที่นำเสนอผ่านภาษาไทยถิ่น เช่น การสร้างความตลกขบขันจากความแปลกแยกแตกต่าง และการประเมินค่าภาษาไทยถิ่นว่ามีศักดิ์ศรีน้อยกว่าภาษาไทยมาตรฐาน ส่งผลต่ออัตลักษณ์ของภาษาไทยถิ่นและผู้ใช้ภาษาถิ่นในด้านต่าง ๆ เช่น ความแปลกแยก ความเป็นที่น่าขบขัน ไม่น่าภาคภูมิใจ และความด้อยค่า อย่างไรก็ตามภาษาไทยถิ่นในสื่อมวลชนมิได้ปรากฏเพียงด้านลบเท่านั้น บ่อยครั้งที่สื่อพยายามสร้างวาทกรรมชุดใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยกระดับและการเชิดชูภาษาไทยถิ่นผ่านการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานต่าง ๆ การนำเสนอแนวทางการใช้ภาษาไทยถิ่นที่ถูกต้อง การนำเสนอความรู้เกี่ยวกับภาษาไทยถิ่น รวมไปถึงการใช้บุคคลผู้มีชื่อเสียงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการบันเทิงเป็นต้นแบบการใช้ภาษาไทยถิ่นให้กลุ่มคนในท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเยาวชนได้ตระหนักถึงความสำคัญและหันมาใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสารในชีวิตประจำวันโดยไม่ขัดเขิน และไม่ดูถูกภาษาถิ่นของตนเอง สื่อมวลชนจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการเชิดชูวัฒนธรรมทางภาษา โดยเฉพาะภาษาไทยถิ่นให้ยังคงอยู่คู่สังคมไทยสืบไป

บทความเรื่อง**กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2417-2453): การศึกษาจากมุมมองวงวนปฏิบัติศาสตร์** ผู้เขียนพบว่าพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเลือกใช้กลวิธีทางภาษาหลากหลายวิธีในพระราชดำรัส กลวิธีที่น่าสนใจ เช่น การอ้างถึง การใช้คำกริยาแสดงเจตนาในการสื่อสาร การใช้อุปลักษณ์ การให้เหตุผล การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ และการใช้ถ้อยคำเรียกตนเองและผู้รับสาร การใช้กลวิธีทางภาษาเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงพระราชอัจฉริยภาพทางด้านภาษาและปฏิภาณไหวพริบในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และบทความสุดท้ายเรื่อง**การนำคำภาษาอังกฤษมาสร้างเป็นคำซ้อนและคำซ้ำในภาษาไทย** เป็นบทความที่ตั้งข้อสังเกตและยกตัวอย่างให้เห็นอย่างชัดเจนว่า

ภาษาอังกฤษเข้ามามีบทบาทต่อการใช้ภาษาไทยเป็นอย่างมาก เพราะมีการนำคำภาษาอังกฤษมาใช้ในกระบวนการสร้างคำซ้อนและคำซ้ำในภาษาไทยเป็นจำนวนมาก ลักษณะดังกล่าวทำให้เห็นว่าคำภาษาอังกฤษมีบทบาทต่อการใช้ภาษาไทยและใช้อย่างแพร่หลายจนสามารถนำมาใช้ในกระบวนการการสร้างคำในภาษาไทยได้

เนื้อหาของบทความในวารสารวรรณวิทัศน์ฉบับนี้แสดงให้เห็นความหลากหลายของการศึกษาภาษาและวรรณกรรมหลายด้าน และผลการศึกษาก็สะท้อนให้เห็นความรู้ ความคิดในมุมมองที่แตกต่างหลากหลายเช่นกัน สิ่งที่ปรากฏให้เห็นนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของความหลากหลายอีกมากมายในสังคมไทย ซึ่งทั้งหมดเป็นทรัพยากรอันมีค่าที่เราจะต้องนำมาศึกษา วิเคราะห์ เรียนรู้ เพื่อทำความเข้าใจสังคม วัฒนธรรม และภาษาวรรณกรรมไทยต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

อรพัช บวรรักษา